

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

3

Πατήσια (Ἀθήναι) 4/17 Μαρτίου 1905.

Ἀγαπητέ Κάρλε,

Εὐχαριστῶ γιὰ τὸ γράμμα σου ! Τί εὐχάριστο πού δὲ μ' ἐξέχασες ἂν κ' ἐγώ, κατὰ τὸ φαινόμενο τουλάχιστον, σ' εἶχα ξεχάσει διὸ χρόνια σχεδόν. Ἡ καλοσύνη σου μολταῦτα μοῦ τὸ συγχωρεῖ. Εἶν' ἀλήθεια ὅτι εἶχα καὶ πολλὴ δουλειὰ ὅλο πρὸς τὸ διάστημα. Ἐνα σωρὸ πρὸ ἀσήμαντες μεταφράσεις γιὰ τὸ θέατρο ἐκτὸς ἐκείνων πού ξέρεις. Ἐπειτα ἅμα ἡσυχασα ὅλον τὸ χειμῶνα σχεδόν τὸν ἐπέρασά ὅχι τόσο καλὰ. Ἐδῶ ὅμως ἐμύρισε πλέον ἢ ἀνοιξί κ' ἐλπίζω νὰ ξαναγίνω κ' ἐγώ καλὰ. Πιστεύω νὰ ἔλαβες γνῶσι πῶς ἐκάμαμε ἓνα σύλλογο γιὰ τὴ γλώσσα τῆ ζωτικῆς κ' εἴμαστε ὡς τὴν ὥρᾴ 150 μέλη. Ἀπὸ τοὺς πρώτους πού ψηφίσθηκαν εἶσαι καὶ σὺ, δὲν ξέρω ὅμως ἂν ἔλαβες γνῶσι ἐπισήμως Ὁ Μαλακάσης πού κατὰ κακὴ σύμπτωση ἐκλέχθηκε γραμματεὺς, ἐδείχθηκε πολὺ ἀμελής. Ἀναγκάσθηκε ν' ἀναλάβω ἐγὼ τώρα τελευταίᾳ τὴ γραφικὴ ὑπηρεσία, ἀφίνοντάς τον νὰ χαίρεται τὸν τιμητικὸ τίτλο. Τέτοια μικροεμπόδια, κοντά σ' ἄλλα σημαντικώτερα, μᾶς δυσκολεύουν πολὺ. Ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος εἶναι ἡ στενοκεφαλιά καὶ ἡ φιλοδοξία τοῦ Ψυχάρη. Ἄν ἔλπει αὐτός ἀπὸ τὴ μέση ἢ διάδοσι τῆς ἰδέας μας θὰ εἶχε καταπληκτικὴ ἐπιτυχία. Παντοῦ προσκόδουμε στὴν ἀντιπαθία πού γεννᾷται τῷ ὀνόματι του καθὼς καὶ μερικῶν ἀπαθῶν του, ἰδίως τοῦ ὀργάνου των : τοῦ «Νουμά». Εὐτυχῶς ὁ Καραβίτσας τοὺς ἀντιξυγίζει ὅλους. Εἶναι γνωστὴ καὶ ἡ ἀντίληψί του ἔβριζε τὸ ζήτημα ἐκεῖ πού ἔπρεπε. Αὐτὲς δὲς μέρες θὰ μοιράσωμε ἓνα ἔντυπο, σὺ ὅποιο θὰ ἀναπτύξωμε τὰ κακὰ τῆς σχολαστικῆς ἐκπαίδευσως. Ὁ Παλαμᾶς φρίνεται ψυχραμένος γιὰτὶ ὁ σύλλογος δὲν παραδέχθηκε μιὰ πρότασί του νὰ διαμαρτυρηθοῖεν ὅλοι μὲ τὴς ὑπογραφὰς μας γιὰ ὅσα γράφουν οἱ ἐφημερίδες γιὰ τὸν Ψυχάρη καὶ τὸν Πάλλη. Μιὰ ἀερολογία πού τὴν ὑποστηρίξαμε κ' ἐμεῖς μερικοὶ ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τὸν Παλαμᾶ ὅλλ' ἡ ὀλομέλεια τῆς ἐταιρείας δὲν τὴν παραδέχθηκε. Κι ὁ Παλαμᾶς ἐθύμωσε καὶ δὲν ξαναπάτησε. Κιτάντησε μονομῆις, ψυχροπαθής. Γι' αὐτὸν δὲν ὑπάρχει τίποτε ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ψυχάρη. Ὁ Ψυχάρης εἶναι ὁ μεγάλος ποιητής, ὁ ὑπέροχος καλλιτέχνης, ὁ μεγαλοφυῆς ἀνθρωποφωτής. Ἡ μόνη τιμὴ του λέγει πῶς εἶναι νὰ τὸν λένε : Ψυχαριστὴ καὶ ὄχι ποιητὴ.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὅμως τὸ βιβλίον τοῦ κ. Krumbacher ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωση τώρα πού τὸ μεταφράσει ὁ Χατζιδάκης, ἀπαντώντας του σὲ χίλιες περίπου σελίδες. Τὴν ἀπάντησί του δὲν τὴν εἶδα. Τυπώθηκε μαζί μὲ τὴ μετάφρασί τῆς πραγματείας τοῦ κ. Krumbacher στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Μαργαλῆ καὶ στοιχίζει 8 δραχμῆς. Ὁ Παλαμᾶς μοῦ ἔλεγε πῶς σὺ Πανεπιστήμιον ἔκοισε τοὺς καθηγητὰς νὰ ψιθυρίζουν ὅτι πολὺ ἀσθενεῖ εἶναι ἢ ἀπάντησι τοῦ Χατζιδάκη.

Ὅχι μόνον σοῦ ἐπτρέπω, ἀλλὰ καὶ σὲ παρακαλῶ θερμὰ νὰ μοῦ κάμης ὅτι παρατηρήσεις ἔχεις στὴ με-

τάφρασι τοῦ «Φάουστ» τὴν ὁποία δὲ σκέπτομαι νὰ τυπώσω πρὶν τὴν ὑποβολήν στὴν ἐξέτασι ἔσένα ἢ κανενὸς ἄλλου γερμανοῦ, ἂν σὺ δὲν ἔχῃς καὶρο διαθεσимо. Ἄν εἶδες μερικὰ ἀποσπάσματα στὸ «Νουμά» καὶ τὰ ἔχεις, σὲ παρακαλῶ πολὺ νὰ μοῦ γράψῃς ὅ,τι δοῖς σὲ αὐτά. Τὸ περιμένω σὲ πρώτη σου εἰκαιρία. Τὴ μετάφρασι τοῦ «Φάουστ» καθὼς καὶ τῆς «Ahufräu» τὴς ἔκαμα πολὺ διαστικὰ γιὰτὶ εἶχα ἀναλάβει ὑποχρέωσι στὸ θέατρο. Καὶ σὺ «Νουμά» μετάνιωσα πού ἔδωκα νὰ τυπωθῶν, ἀλλὰ μὲ εἶχε πολὺ στενοχωρήσει ὁ Ταγκόπουλος. Νὰ τυπώσω καμμιὰ ἀπ' αὐτὰς δὲν τὸ σκέπτομαι, πρὶν ἔρθω πάλι στὴ Γερμανία. Πότε ὅμως θὰ τὸ κατορθώσω καὶ ἂν θὰ τὸ κατορθώσω ποτέ, δὲν τὸ ξέρω. Ἐκτὸς αὐτῶν ἔχω δώσει καὶ τὰ «Zerbrochener Krug» τοῦ Kleist ἀλλὰ δὲν ὑποθέτω νὰ παυχθῇ φέτος. Ἡ «Ἰφιγένεια» τοῦ Γκαίτε ἐπαίχθηκε ἀπὸ πέρου καὶ ἄρесе ὑπερβολικά. Αὐτὴ ἤθελε νὰ τυπώσω ἄλλ' ἔπρεπε νὰ σοῦ στείλω νὰ τῆς ρίξῃς μιὰ ματιά πρὶν. Γράψε μου, ἂν εἴκαμῃς, νὰ τὴν ἀντιγράψω καὶ νὰ σοῦ τὴ στείλω. Θὰ μοῦ ἔκανες μεγάλη ὑποχρέωσι.

Τὸ Βασίλ. θέατρο δὲν πιγαίνει καλὰ, αὐτὸν τὸ χρόνο δὲν ἐπὶγαίνει πολὺς κόσμος. Ἀῤῥιο ποῖζον γιὰ πρώτη φορά τὸ «Νικηφόρος Φωκᾶς» τοῦ Βερναρδάκη. Ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίᾳ ἢ ὄχι αὐτοῦ θὰ κρίνωμε ποιὰ γλώσσα προτιμᾷ τὸ Ἀθην. κοινόν. Ὡς τὴν ὥρᾴ ἐφέτος τὰ μόνὰ ἔργα πού ἔδωκαν εἰσπράξεις στὸ θέατρο ἦσαν ὁ «Φάουστ» καὶ ἡ «Ahufräu». Ὁ «Φάουστ» ἐπαίχθηκε 17 φορές καὶ ἡ Ahufräu 6 μὲ ὅλο τὸν πόλεμον πού εἶχαν ἀπὸ τὴ νέα διεύθυνσι τοῦ θεάτρου, πού κλίνει πρὸς τὸ Βλάχο. Ὁ Δὸν Κάρλος ὅμως τοῦ Σίλλερ καὶ ἡ Μήδεια τοῦ Λεγκουβὲ μεταφρασμένα ἀπὸ τὸ Βλάχο, μ' ὅλη τὴν ὑποστήριξι τοῦ τύπου καὶ τὴν ἐπιμονή τοῦ θεάτρου ἀναβλήθηκαν διὸ τρεῖς φορές ἀπὸ ἔλλειψι θεατῶν καὶ μόλις θὰ ἔβγαλε τὰ ἔξοδα τοῦ φωτισμοῦ τὸ θέατρο, ἂν καὶ ἔδωκε ἀρετὲς χιλιάδες γιὰ τὰ κοινάτομα καὶ τὸν Iusenerius τοῦ Δὸν Κάρλου. Ὁ Βλάχος μαίνεται ἐναντίον μου γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῶν μεταφράσεών μου καὶ κυρίως γιὰτὶ εἶχε τὴς δικῆς μου μεταφράσεις μὲ ποσοστὴ καὶ ζήτημα εἶναι ἂν πῆρε 200 δραχμῆς ἐν ὅλῳ. Ἐνῶ ἐγὼ πῆρα 1300 μόνον ἀπὸ τὸ «Φάουστ» ὡς τὴν ὥρᾴ. Φωνάζει ὅπου σταθεῖ πῶς εἶναι ἐθνικὴ σιμφορὰ ἡ συνεργασία μου στὸ θέατρο πού εἶναι μάλιστα καὶ βασιλικόν ! Χωρὶς νὰ ἔρθῃ ν' ἀκούσῃ τὸ «Φάουστ», λέει πῶς εἶναι γεμάτη παρανόησις ἡ μετάφρασί μου, γι' αὐτὸ εἶμαι περίεργος ν' ἀκούσω τὴ γνώμη σου γιὰ τὰ κομμάτια πού ἰδιοποιήσω. Σὲ μιὰ γερμανο-ὀλληγοπούλα πού τιμὴ ἔλεγε πρὸ ἡμερῶν πῶς τῆς ἀρέσουν τὰ ποιήματά μου, τῆς ἀπάντησε πῶς : εἰ μ α ι ε ν α ς γ α ῖ δ α ρ ο ς ! Βλέπεις λοιπὸν ὅτι κερδίζωμε ὀλοένα ἔδαφος καὶ ἀνάθεμα στὸν Ψυχάρη μόνον πού πασχίζει μὲ τὴ στενοκεφαλιά του νὰ γυρίσῃ σὲ κακὸ τὸ καλὸ πού ἔκαμε ὡς ἐγὼ σημείω.

Νὰ πού σὲ ἀποζημίωσα σήμερα κάπως γιὰ τὴ μικρὴν σιωπὴ μου. Ἀπὸ τὴ διεύθυνσί σου βλέπω ὅτι θὰ εἶσαι τώρα μαζί μὲ τὸν κ. Schmitt πού δὲν τοῦ ξεχνῶ τὴ φιλοξενία πού μοῦ ἔκαμε. Σὲ παρακαλῶ νὰ τοῦ πῆς τὰ πολλὰ χαιρετίσματά μου.

Γράψε μου ὅν δέχσαι νὰ εἶσαι μέλος τῆς ἐταιρείας μας καὶ ρώτησε γι' αὐτὸ τὸν κ. Σμῖθ.

Ὁ Καρκαβίτσας σὲ χαιρετᾷ. Χθὲς βράδυ ἦταν ἐδῶ στὸ σπίτι μου. Πῶς σοῦ φάνηκε ὁ «Ἀρχαιολόγος» του;

Σὲ φιλῶ Κόστας

Γιὰ τοὺς «Jacruabisten» ποῦ μοῦ ἔγραφες κάποτε εἰσα τοῦ Regisseur τοῦ Β. θεάτρου ἀλλὰ μοῦ ἀπάντησε ἔκτοτε πῶς δὲν τοὺς βρίσκει κατάλληλους γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ κοινόν.

4

Ἀθήναι. Πατήσια 16)ν 1905

Ἀγαπητὲ Κάρλε,

Σὲ ὑπερευχαριστῶ γιὰ τὴν καλοσύνη σου νὰ μοῦ στελῇς τὴς παρατηρήσεις σου στὸ «Φάουστ» καὶ σχετικῶς μ' αὐτὲς, ὅπου δοῖται πολὺ αὐτὴ συμβουλές, θὰ σοῦ γράψω ἀργότερα ἂν δὲν ἀνταποδοτῶμε ἐνωρὶς αὐτοῦ. Αὐτὸ προσπαθῶ νὰ κατορθώσω, ἀλλὰ παρουσιάζονται πάντα νέα ἐμπόδια. Ἐλπίζω ὅμως ἀκόμα ἂν ὄχι τώρα, μέχρι τέλους Αὐγούστου ὅμως νὰ φύγω, διότι ἐδῶ ἐπαρτήθηκε ἡ ψυχὴ μου, δὲν ἔχω πλέον ὁρεξί γιὰ τίποτε.

Σοῦ ἀπαντῶ ἀργά, γιατί μόλις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰδόκησε ὁ Ταγκόπουλος νὰ μοῦ στείλῃ τὸ χειρόγραφό σου πρὸς τὴν ἑταιρίαν μας. Ὁ Ταγκόπουλος δὲν εἶναι μέλος πλέον καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀντέδρασε, φοβούμενος μήπως ἂν πάῃ ἐμπρὸς ἐκδόσει περιουσιακὸ δικό της καὶ αὐτὸ φυσικὰ θὰ τοῦ ἔβλαπτε τὸ Νομικόν. Δὲν εἶναι ὅμως αὐτὸς μόνον ἀλλὰ καὶ οἱ οἱ ψυχασταὶ ἀπεχώρισαν. Καὶ αὐτὸ θὰ ἦταν καλὸ γιὰ τὴ διάδοσιν τῆς ἰδέας γιατί ἐκεῖνοι ἦσαν ἐμπόδια μὲ τὴ στεροχωριὰ των καὶ μὲ τὴς ἐγωιστικὰς τάσεις των. Ἀλλὰ εἶναι πλέον ἀργά γιὰ τὴν ἡρθε τὸ καλοκαίρι καὶ ἀρχίζει ἡ τεμπελιά. Ὁ Καρκαβίτσας λείπει πρὸ μηνός καὶ πλέον. Ποῦ πάει ὠρισμένως δὲν ξέρω, ὑποθέτω ὅμως αὐτὲς τὴς ἡμέρας θὰ γυρίσῃ καὶ θὰ τοῦ δώσω τὸ γράμμα σου. Ὁ Μαλακάσης ἤθελε. . . . καὶ ἐδιώχθηκε. Ἐγὼ εἶμαι ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὰς προετοιμώσεως τῆς μετοικεσίας μου καὶ νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθειαν, ἔγρασα κάθε ὁρεξί γιὰ κάθε σχετικὸ μὲ τὰ ἐδῶ πράγματα. Ἐσὺ εἶσαι μακριὰ γι' αὐτὸ γελίεσαι καὶ γράφεις συμβουλές. Ἰσως ἂν φύγω καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὸ δοῦναι νὰ μοῦ ξαναπάρῃ κάποιο ἐνδιαφέρον. Τὸ χαιρέτισμά σου πρὸς τὴν ἑταιρίαν θὰ τὸ διαβάσω ἂν κατορθωθῇ νὰ γίνῃ συνάθροισις. Τὸν περασμένον μῆνα μόλις ἦλθαν 15 ἀπὸ 150 μέλη. Ἐμίλησα γι' αὐτὸ σὲ μερικὸς καὶ τοὺς ἄρεσε ἡ ἰδέα σου τῆς εὐρύνσεως τοῦ κύκλου τῆς ἐνεργείας. Ἀλλ' ἀπ' ἑτέρον ὑπάρχουν ἄλλοι ποὺ τὸ πᾶν τὸ στηρίζουν στὴ γλῶσσα. Φαντάσου ὅτι ἕνας ἀπὸ τοὺς πρὸ σημαντικοὺς μας εὗρθε ἀσχετῇ μὲ τὸ σκοπὸ τῆς ἐταιρείας μας μιά διὰλέξι ποῦ ἔκαμε ἕνα μέλος τῆς ἐταιρείας, γυμναστής σπουδάζας στὴ Σουηδία, γιὰ τὴ μεγάλη σημασία τῆς γυμναστικῆς στὴν ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ.

Μοῦ γράφεις πολὺ ἀπελπισμένα γιὰ τὸν ἑαυτό σου καὶ δὲν μπορῶ νὰ ἐννοήσω καλὰ, τί σοῦ συμβαίνει; μοῦ λές γιὰ τὴν ὑγείαν σου καὶ δὲ μοῦ γράφεις καθόρα ἀπὸ τί ὑποφέρεις. Βγάλε με, σὲ παρακαλῶ, ἀπὸ τὴν ἀνησυχία. Καὶ τὴν ἀγάπην σου τὴν ἀφήσεις,

λές. Καὶ θέλεις νὰ γυρίσῃς στὴν Ἑλλάδα. Μήπως λαχταρεῖς τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ της; Ἀχ νὰ μπορούσες νὰ φθάσῃς μιά ἀκτίνα τοῦ καὶ μέσα στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας!

Στὸ χειρόγραφό σου ἔχω σημειώσῃ μερικά, πολλὰ λίγα, γλωσσικὰ λάθη ἐκτὸς μερικῶν ψυχαστικῶν. Ἀ.χ.

1) Λές: «Ὅταν ἄξιαι εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν, ἴδρυσαν σύλλογον. . . . Τὸ ἄξιαι εἶναι παρωχητικὸν καὶ ἐδῶ χρειάζεται ἀόριστος. Ἰσως θὰ προβήθῃς νὰ πῇς αὐξήσε. Τότε ἂς ἔλθῃς: μεγάλωσε ἡ πύλ καὶ ὅταν ἔγιναν πύλιναι»

2) Ἀναρίθμητες θέλεις νὰ πῇς. Ἡ δημοτικὴ λέξι εἶναι: ἀρίφνητες.

3) Κατατρέξεων. Συνήθως λέμε καταδρομῶν ἢ κατατρεγμῶν.

4) Ἐγραψαν ἄρθρα ἀπάνω σ' ἄρθρα γιὰ νὰ γίγινον κατὰ τὸν προδότη. — Γιὰ νὰ γίγινον. θέλει.

5) Κι' ὄχι μόνον πρὸ λίγου μὰ πρὸ εἴκοσι χρόνων μάλαστα. — Ἡ φράσις εἶναι μετάφρασις ἀπὸ τὸ γερμανικὸν καὶ ἑλληνικὰ δὲν ἔχει νόημα. Θέλεις βέβαια νὰ πῇς ὅτι αὐτὸ ἔγινε πρὸ εἴκοσι χρόνων καὶ ὄχι τώρα τὸν τελευταῖον καιρό.

6) Τοὺς ἔλειπε τὸ μυαλό, διότι καὶ ὁ ποιητὴς θέλει μυαλό — καὶ ἡ φαντασία, καὶ ἡ φαντασία πῶς εἶναι καὶ εἰς ποιητῆς, καθὼς λέει ὁ Σίλλερ, ἀμα κατὰ τὸ ὅτι στίχοι σὲ καλλιεργημένην γλῶσσαν, ποῦ κάνει τὸν ποιητὴ ἀντὶς ἐκείνου. — 1) Συντακτικῶς σφαλμένο τὸ ἀμα κατὰ τὸ ὅτι στίχοι. Ἐπεὶ νὰ πῇς ἀμα κατορθώσῃ. Β') Ποῦ κἀνεί τὸν ποιητὴν ἀντὶς ἐκείνου εἶναι ἀκατάληπτον. Ποῦ ἀναφέρεται τὸ πρὸ καὶ ποῦ τοῦ ἐκείνου;

7) Τὸ γύρισμα πίσω καὶ τὸ στρατιωτικὸ πρᾶγμα λέγεται «Μεταβολή» καὶ ὄχι ἀποβολή. Ὑποβολή = Vorlegung, Cruchleichung, Suggestiou.

Ἀπὸ τὰ ὅλα εἶναι τὰ διαβάσω θὰ τὰ διορθώσω χωρὶς τὴν ἀδείαν σου, διότι εἶμαι βέβαιος ὅτι σοῦ ἔφυγαν, εἶμαι δὲ πρόθυμος ὅταν στέλλῃς τίποτε νὰ τυπωθῇ νὰ μοῦ τὸ στέλλῃς πρὶν ἐμὲ νὰ τὸ κυτῶσω. Περὶ οὐδὲν ποῦ μοῦ ζητεῖς δὲν βλέπω οὔτε ἐγὼ, οὔτε αὐτὰ τὰ «Παναθηναῖα» δὲν λαμβάνω. Τὸ Ἰουνεῖον ὑποθέτω τὸν λαβαίνει καὶ σὺ ποῦ κολλίτερά νὰ μὴ τὸν λαβαίνεις.

Σοῦ γράφω μὲ βία καὶ σὲ φιλῶ.

Δικός σου Κ. Ναξόπουλος

München Steinheilstr. 11)χι 05

Ἀγαπητὲ Κάρλε,

Εὐχαριστῶ γιὰ τὸ γράμμα σου καὶ γιὰ τὴ διατριβή σου. Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ποῦ τὸ πᾶν τὸ πρᾶγμα δικίον ἔχεις. Εἶμαι σύμφωνος μαζί σου ὡς σ' ἕνα σημείον. Κ' εἶται μπορεῖ νὰ μοῦ ἀρέσουν ταυτοχρόνως ἐκεῖνα ποῦ γράφεις σὺ καὶ νὰ τοὺς σιχαίνομαι ἐκεῖνους. Τὸν Νομικόν μοῦ τὸν στέλλει καὶ μιά γελῶ, μιά ἀγανακτῶ. Ὁ Ἐπταλώτης σου μοῦ εἶναι ὁ δδελυρότερος. Αὐθαδέστερος καὶ ἀπὸ τὸν Παλαμά. Ἀλλ' ἂς τ' ἀφήσωμε αὐτά. Ἦθελε νὰ μάθω τί ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα σχετικῶς μὲ τὴν ἐξασφάλ-

λαιο της θεσεώς σου πού μου γράφεις. 'Επιχορήγησιν ἴσως ; 'Εγραψες σέ κανένα κάτω ; Ξέρεις ὅλα ἐκεῖ γίνονται μέ συστάσεις καί ἀπαιτήσεις βουλευτῶν. Μπορούσαμε νά γράψωμε στόν Τσιριμώκο πού ἔχει ἀδελφὸ βουλευτὴ καὶ πολλοὺς φίλους. Γράψε μου ἂν νομίζης ὅτι μπορεῖ νά συντείνῃ εἰς τίποτε.

'Εγὼ δὲν εἶμαι καὶ πολὺ εὐχαριστιμένος ἐδῶ. 'Ιδίως δὲν εἶμαι τόσο καλὰ. Καὶ κουρασμένος εἶμαι ἀπὸ πολλὴ ἐργασία. Τὸν Δελεμούζο τὸν ἐγνώρισες ; Καλὸς νέος αἱ :

Πρὸ ἡμερῶν ἐπεσκέφθην τὸν κ. Krumbacher καὶ εὐχαριστήθηκα πολὺ, ὅσον λυπήθηκα πού δὲν μ' εἰρῆκε στίτι δταν ἦλθε νά μοῦ ἀποδόσῃ τὴν ἐπισκεψή. 'Εχῶ μεγάλην ἐκτίμησιν καὶ σέβασμό στήν προσωπικότητά του. Μοῦ ἐμίλησε μέ μεγάλον ἐνθουσιασμό γιὰ σέ καὶ γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ σου ἐργασία.

Εἴναι μεγάλη μοι εὐχαρίστησις νά λαβαίνω εἰδησί σου.

Σέ χαιρετῶ

Ὁ φίλος σου Κ. Χατζόπουλος

ΤΟ ΠΟΥΡΓΚΑΤΟΡΙΟ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

Ὅπως ὑποκεθήκαμε στὸ περασμένο φύλλο, ἀπὸ σήμε α καθιερώνουμε τὴ σελίδα αὕτη ἀποκλειστικὰ γιὰ τοὺς νέους τοὺς πρωτόβγαλτους. Ἡ σελίδα αὕτη θὰ εἶναι, νά πούμε, ἕνας σταθμὸς μεταξύ καλαθιοῦ καὶ «Νουμά», τὸ Πουργκατόριο, πού θὰ μπαίνουν ὅσοι νέοι θάχουνε κατὶ νά πουν καὶ πού σίγουρα θὰ πουνε κατὶ περισσότερο μὲ μέρη.

ΠΕΖΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΑΠ' ΤΟΥΣ ΠΟΝΟΥΣ ΜΟΥ

I

Τῆς καρδιάς μου τὰ φύλλα μὴ γυρίζεις καλέ μου. Μὴ τὸ μυστήριον τ' ἀρρητο θελήσεις νά νιώσεις.

Κοίταξε γύρω σου. Ἡ χαρὰ, τὸ γέλιο σέ καρτερᾷ, σὺν πιστὸ σύντροφο θεωρώντας σε. Πῆγανεν, καὶ ἀφῆσ' ἐμένα.

Μονάχη, τὸ ποτήρι τοῦ Πόνου θὰ ρουφήξω. Δὲς το ἀφρισμένο, πῶς εἶναι μπροστά μου. Τὸ φέρνω στὰ χεῖλιά.

Μὰ... δὲν μπορῶ... δὲν μπορῶ...

Μοῦ ξεφεύγει ἀπ' τὰ χεῖρια...

II

Ἔπεσε τὸ ποτήρι στὴ γῆ. Μὴ σκύψεις.

Ἄσε το.

Χάθηκε τόδαρὸν τὸ μολύδι πού τὴν καρδιά μου πλάκωνε. Λεύτερη, θὰ τραγήσω μαζί σου. Πανάκριβε, ἀπ' τῆς χαρᾶς τὸ ἀμπέλι.

Οὐράνια γλῶσσα στήν ψυχὴ μου νιώθω.

Ἐνν καινούργιο κόσμον στὰ μάτια σου βλέπω. Ὁ Χ. Κόσμος δὲν εἶναι. Ἐκκλησιά. Κεῖ τὸ θεῶν τῆς Ἀγάπης θὰ στήσω. Καὶ γοργάζοντας, τῆς Λατρείας τὰ δῶρα ταπεινὰ θὰ προσφέρω...

III

Μὴ μοῦ μιλήσεις. Κοιμοῦμαι. Δὲν κοιμοῦμαι. Μόνον τὰ βλέφαρα κλειστά. Ὁρθάνοιχτα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου.

—Καὶ βλέπω... Νά σε στὸ γραφεῖό σου κάθισμένος. Δὲ γράφεις. Τὰ γλυκά σου τὰ μάτια στὸ ἄπειρο σπινθώνεις.

Μὴν κοιτάξεις ἄλλοῦ. Πόσο ὁμορφος εἶσαι !

Ἡ σκέψη σου κάπου φτερουγίζει. Σὲ μένει ; Ὡ, ὑπέρτατη εὐτυχία.

Νά, τὰ χεῖλιά σου κινοῦνται. Κάτιον ὄραμα ξεφεύγει. Συμφορὰ μου. Τὸ δικό μου δὲν εἶναι...

Κλείσε τὰ μάτια, ψυχὴ μου !...

10)10)21.

Νέλης Πένος

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

1

Ψηλὸ πλατάνι τῆς αὐλῆς, περήφανο σὺν τ' ἄλλα, σὺν τὰ γυρτὰ καὶ φουντωτὰ πλατάνια τῆς πλαγιᾶς, ἐδῶ νά πίνεις σοῦ εἴτανε τῆς Ἀνοιξῆς τὴ στάλα, καὶ τὴ ζωὴ νά χαίρεσαι στὸ χῶμα μιάς βραγιάς.

—Ἔτσι ὁ καιρὸς δὲν εἴτανε σὺν ἥσκιος νά περῶσαι, σὰ μέρα πού βασίλευε στὸ χῶμα τὸ γλαυκόν, μὰ ἀπὸ μιά δύση στὰ νερά, καὶ ἀπ' τὴ βοή στὰ δάση. θαρρεῖς, καὶ κατὶ ἀπάνω σου πλανεύει μαγικό.

2

Ξαίρω τοὺς ὄχτους, καὶ αὐγές, τῆς Ροδμελῆς τὴ μέρα, καὶ τῆς λιγόφωτες βραδιάς, θλιμμένα δειλινὰ, μέσ στὴ γαλήνη τῆς ζωῆς, ἀκούω βαθιὰ ἀπὸ πέτρα χοροὺς μέ τὸ γλυκόλαλο τραγοῦδι τοῦ ζουρνᾶ.

Σὺν πλάνη, καὶ σὺν ὄνειρο, σὺν ἥχος νά γροικιέται ἀργῆς χαμπάνας χωριανῆς ἀγροτικῶν βραδιοῦ, σὰ νά μοῦ λέει κατὶ κρυφὸ πού δὲν ἀλησιμονιέται χαρὲς πολιές πού πέρασαν γιὰ πάντ' αὐτοῦ χωριοῦ.

3

Καὶ θάρθω, στῆς θαμπῆς αὐγῆς, θὰ πάρω, τὴ γαλήνη κάτω ἀπ' τὰ δέντρα τὰ ψηλὰ τὸ δρόμο τὸ στεγνόν, θὰ πέφτει ἡ στάλα τῆς δροσιᾶς στὸ φύλλο καὶ θὰ σῆναι ἀχνόν, τὸ ἀστέρι τὸ στεγνόν, ψηλὰ στὸν οὐρανόν.

Αὐγὴ Ἀνοιξιάτικη, γλυκεῖα, πλοιαῖς ζωῆς ὑφάντρα : ὁ δρόμος σου—πῶς νὰν τὸ πῶ—πλανεύει μακρινός : κάτω ἀπ' τὰ φύλλα τῆς ἱτιάς, σ' ἐνὸς βοσκοῦ τὴ μάντρα νά λογοστῇ αἵς εἴτανε καὶ ὁ δρόμος ὁ στεγνός.

Νιχάρι.

Ἀντρέας Ἀλετράς